Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

12. února 2015 *

„Řízení o předběžné otázce — Sociální zabezpečení — Nařízení (EHS) č. 1408/71 — Důchodové a životní pojištění — Článek 46a odst. 3 písm. c) — Přiznání dávek — Vnitrostátní pravidla k zamezení souběhu — Odchylka — Pojem ‚dobrovolné nebo volitelné pokračující pojištění' — Vnitrostátní důchod na základě systému povinného pojištění — Možnost požádat o osvobození od účasti na pojištění po určitou dobu — Dosah potvrzení vydaného příslušnou institucí jiného členského státu — Nařízení (ES) č. 574/72 — Článek 47"

Ve věci C-114/13,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím arbeidshof te Antwerpen (Belgie) ze dne 4. března 2013, došlým Soudnímu dvoru dne 11. března 2013, v řízení

Theodora Hendrika Bouman

proti

Rijksdienst voor Pensioenen,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Tizzano, předseda senátu, A. Borg Barthet, E. Levits, M. Berger (zpravodajka) a F. Biltgen, soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za T. H. Bouman W. van Ophuizenem, advocaat,

— za belgickou vládu M. Jacobs a L. Van den Broeck, jako zmocněnkyněmi, ve spolupráci s T. Jansen, advocaat,

— za Evropskou komisi M. van Beekem a V. Kreuschitzem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 4. března 2014,

vydává tento

* Jednací jazyk: nizozemština.

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 46a odst. 3 písm. c) nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, pozměněného a aktualizovaného nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996 (Úř. věst. 1997, L 28, s. 1; Zvl. vyd. 05/01, s. 35), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1992/2006 ze dne 18. prosince 2006 (Úř. věst L 392, s. 1, dále jen „nařízení č. 1408/71“).

2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi T. H. Bouman a Rijksdienst voor Pensioenen (Státní důchodový úřad, dále jen „Rijksdienst“) týkajícím se změny, k níž došlo v roce 2009, rozhodnutí posledně uvedeného úřadu ze dne 10. července 1969, kterým byl T. H. Bouman přiznán pozůstalostní důchod, a požadavku uvedeného úřadu na vrácení neoprávněně vyplacených dávek.

Právní rámec

Unijní právo

3 Článek 15 nařízení č. 1408/71, nadepsaný „Pravidla týkající se dobrovolného pojištění nebo volitelného pokračujícího pojištění“, stanoví:

„1. Články 13 až 14d se nevztahují na dobrovolné ani na volitelné pokračující pojištění, ledaže pro některé z odvětví uvedených v článku 4 existuje v členském státě pouze dobrovolný systém pojištění.

2. Pokud uplatňování právních předpisů dvou nebo více členských států má za následek souběh pojištění:

— systému povinného pojištění a jednoho nebo více systémů dobrovolného nebo dobrovolného pokračujícího pojištění, dotyčná osoba podléhá výlučně systému povinného pojištění;

— dvou nebo více systémů dobrovolného nebo dobrovolného pokračujícího pojištění, může se dotyčná osoba připojit pouze k tomu systému dobrovolného pojištění nebo dobrovolného pokračujícího pojištění, pro který se rozhodne.

3. Avšak jde-li o invalidní, starobní nebo pozůstalostní důchody, může se dotyčná osoba připojit k systému dobrovolného nebo dobrovolného pokračujícího pojištění členského státu, i když povinně podléhá právním předpisům jiného členského státu, pokud dříve uvedený stát tento souběh výslovně nebo mlčky připouští.“

4 Článek 46a nařízení č. 1408/71, nadepsaný „Obecná ustanovení týkající se snížení, pozastavení nebo odnětí dávek, použitelná na dávky v případě invalidity, stáří nebo pro pozůstalé podle právních předpisů členských států“, stanoví:

„1. Pro účely této kapitoly se souběhem dávek stejného druhu rozumí: jakýkoli souběh dávek při invaliditě, stáří a pro pozůstalé, vypočtených nebo poskytovaných na základě dob pojištění nebo bydlení získaných stejnou osobou.

2. Pro účely této kapitoly se souběhem dávek stejného druhu rozumí jakýkoli souběh dávek, které nemohou být považovány za dávky stejného druhu ve smyslu odstavce 1.

3. Pro použití ustanovení právních předpisů členského státu o snížení, pozastavení nebo odnětí dávek v případě souběhu dávky při invaliditě, stáří nebo pro pozůstalé s dávkou stejného druhu nebo dávkou jiného druhu nebo s jiným příjmem, použijí se tato pravidla:

a) dávky získané podle právních předpisů jiného členského státu nebo jiný příjem získaný v jiném členském státě se berou v úvahu pouze tehdy, pokud právní předpisy prvního členského státu stanoví přihlédnutí k dávkám nebo příjmu získaným v zahraničí;

b) výše dávek, které mají být přiznány jiným členským státem, se bere v úvahu před sražením daní, příspěvků sociálního zabezpečení a ostatních individuálních poplatků nebo srážek;

c) nebere se v úvahu výše dávek získaných podle právních předpisů jiného členského státu, které jsou přiznány na základě dobrovolného pojištění nebo volitelného pokračujícího pojištění;

d) pokud jsou ustanovení o snížení, pozastavení nebo odnětí dávek použitelná podle právních předpisů pouze jednoho členského státu v důsledku skutečnosti, že dotyčná osoba pobírá dávky podobného [stejného] nebo jiného druhu vyplácené podle právních předpisů jiných členských států nebo jiný příjem získaný na území jiných členských států, může být dávka vyplácená podle právních předpisů prvního členského státu snížena pouze v mezích výše dávek vyplácených nebo příjmu získaného na území jiných členských států.“

5 Článek 47 nařízení Rady (EHS) č. 574/72 ze dne 21. března 1972, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (EHS) č. 1408/71 (Úř. věst. L 74, s. 1), ve znění nařízení Rady (EHS) č. 1248/92 ze dne 30. dubna 1992 (Úř. věst. L 136, s. 7, dále jen „nařízení č. 574/72“), stanoví:

„Výpočet náležejících částek odpovídajících dobám dobrovolného nebo volitelného pokračujícího pojištění

V souladu s jí uplatňovanými právními předpisy vypočte instituce každého členského státu částku odpovídající dobám dobrovolného nebo volitelného pokračujícího pojištění, která podle čl. 46a odst. 3 písm. c) nařízení nepodléhá ustanovením právních předpisů jiného členského státu o odnětí, snížení nebo pozastavení dávky.“

Vnitrostátní právo

Belgické právo

6 Článek 52 odst. 1 první pododstavec královského nařízení ze dne 21. prosince 1967 o obecné úpravě systému starobních a pozůstalostních důchodů pro zaměstnance (Koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, *Belgisch Staatsblad*, 16. ledna 1968, s. 441), stanoví:

„Jestliže může pozůstalý manžel požadovat pozůstalostní důchod na základě důchodového systému zaměstnanců a kromě toho jeden či více důchodů nebo jakoukoliv jinou rovnocennou výhodu na základě důchodového systému zaměstnanců nebo jednoho či více jiných důchodových systémů, může být pozůstalostní důchod vyplácen v souběhu s uvedenými důchody pouze do výše částky rovnající se 110 % částky pozůstalostního důchodu, která by byla přiznána pozůstalému manželovi za celou kariéru.“

Nizozemské právo

7 Zákon o obecném systému starobních důchodů (Algemene Ouderdomswet, Stb. 1956, č. 281, dále jen „AOW“) vyžaduje povinné pojištění mimo jiné v případě všech nizozemských státních příslušníků, kteří mají bydliště na území Nizozemského království a nedosáhli dosud věku 65 let. V této souvislosti je třeba odvádět sociální příspěvek, který není vázán na příjem. Toto pravidlo však připouští v omezeném počtu případů výjimky a pojištěnec může požádat o osvobození od povinnosti být pojištěn.

8 Článek 22 královského nařízení ze dne 24. prosince 1998, kterým se omezuje a rozšiřuje okruh osob podléhajícím sociálnímu pojištění (Besluit beperking en uitbreiding kring verzekerden volksverzekeringen, Stb. 1998, 746, dále jen „nizozemské nařízení“), stanoví:

„Pokud osoba s bydlištěm v Nizozemsku, která má nárok na dávky na základě zahraničního zákonného či mimozákonného systému sociálního zabezpečení nebo na základě systému mezinárodní organizace, nepracuje v Nizozemsku, státní úřad sociálního zabezpečení ji na vlastní žádost osvobodí od pojištění podle zákona o obecném systému starobních důchodů [Algemene Ouderdomswet], obecného zákona o pojištění pozůstalých [Algemene nabestaandenwet] a obecného zákona o rodinných přídavcích [Algemene kinderbijslagwet], po dobu, kdy:

a) má trvale nárok výlučně na dávku uvedenou v úvodu tohoto ustanovení a měsíční výše této dávky odpovídá nejméně 70 % částky uvedené v čl. 8 odst. 1 písm. a) zákona o minimální mzdě a minimálním příspěvku na dovolenou [Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag]; nebo

b) má nárok, vedle dávky uvedené v písmeně a), na dávku z nizozemského sociálního zabezpečení a celková měsíční výše této dávky a zákonné či mimozákonné zahraniční dávky nebo dávky mezinárodní organizace odpovídá nejméně 70 % částky uvedené v čl. 8 odst. 1 písm. a) zákona o minimální mzdě a minimálním příspěvku na dovolenou a zahraniční dávka nebo dávka mezinárodní organizace je alespoň rovná nizozemské dávce.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

9 Theodora Hendrika Bouman, narozená dne 2. června 1942, je nizozemská státní příslušnice, která bydlela do 23. června 1957 v Nizozemsku a po tomto datu bydlela do 3. února 1974 v Belgii.

10 Vzhledem k tomu, že byla provdána za belgického státního příslušníka, který dne 3. srpna 1968 zemřel, pobírá ode dne 1. září 1969 belgický pozůstalostní důchod, který jí byl přiznán na základě rozhodnutí Rijksdienst ze dne 10. července 1969.

11 Od té doby T. H. Bouman nikdy neměla vlastní příjem na základě jakékoliv výdělečné činnosti.

12 Po svém návratu do Nizozemska v průběhu roku 1975 T. H. Bouman platila příspěvky, aby jí vznikl nárok na nizozemský starobní důchod na základě AOW (dále jen „důchod na základě AOW“).

13 Pro poslední čtyři roky před dosažením důchodového věku, tedy od 1. srpna 2003, T. H. Bouman požádala o osvobození od pojištění na základě AOW podle článku 22 nizozemského nařízení a její žádosti bylo vyhověno. Přestala tedy přispívat do nizozemského systému sociálního zabezpečení, což vedlo k tomu, že jí nevznikl nárok na důchod na základě AOW v plné výši.

14 Od 1. června 2007, kdy dosáhla důchodového věku, pobírá neúplný důchod na základě AOW.

15 Rozhodnutím ze dne 4. února 2009 informoval Rijksdienst T. H. Bouman o svém rozhodnutí snížit s účinností od 1. června 2007 o uvedený důchod na základě AOW její belgický pozůstalostní důchod a podat žalobu na vrácení částky neoprávněně vyplacené v rámci posledně uvedeného důchodu ve výši 2 271,81 eur.

16 Dne 4. května 2009 podala T. H. Bouman proti tomuto rozhodnutí žalobu k arbeidsrechtbank te Antwerpen (pracovní soud v Antverpách).

17 Sociale Verzekeringsbank (státní úřad sociálního zabezpečení, dále jen „SVB“) byl vyzván, aby jakožto příslušný orgán určil, zda dávka, na kterou má T. H. Bouman nárok, je vyplácena na základě dobrovolného nebo volitelného pokračujícího pojištění.

18 V dopisech ze dne 31. července 2009 a 15. června 2010 SVB uvedl, že pojištění na základě AOW je v zásadě povinné pojištění a o dobrovolné nebo volitelné pokračující pojištění se jedná pouze ve dvou případech. Zaprvé, pokud je ve lhůtě jednoho roku od začátku prvního povinného pojištění podána žádost o legalizaci uplynulých období neúčasti na pojištění, nebo zadruhé, pokud je v průběhu jednoho roku od uplynutí povinného pojištění podána žádost o dobrovolné pokračování v pojištění. V obou případech je nezbytné podat žádost k SVB a podle SVB je nesporné, že T. H. Bouman nikdy této možnosti dobrovolného nebo volitelného pokračujícího pojištění nevyužila.

19 SVB z toho učinil závěr, že důchod T. H. Bouman na základě AOW nevyplývá z žádné doby dobrovolného pojištění, ale je založen v celém rozsahu na dobách povinného pojištění.

20 Vzhledem k tomu, že arbeidsrechtbank te Antwerpen rozsudkem ze dne 6. května 2010 žalobu ve věci samé zamítl, podala T. H. Bouman proti tomuto rozsudku odvolání k arbeidshof te Antwerpen (pracovní soud vyššího stupně v Antverpách).

21 Tento soud, opíraje se o rozsudek Knoch (C-102/91, EU:C:1992:303, bod 53), je toho názoru, že mu přísluší, aby potvrzení SVB ověřil. Vzhledem k tomu, že má pochybnosti o slučitelnosti stanoviska SVB s čl. 46a odst. 3 písm. c) nařízení č. 1408/71, považuje se za příslušný k rozhodnutí této otázky v rámci sporu v původním řízení.

22 Za těchto podmínek se Arbeidshof te Antwerpen rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je nutné část dávky [na základě AOW] vyplácené nizozemskému rezidentovi, která je založena na době pojištění, během níž může tento nizozemský rezident na základě prosté žádosti přerušit účast na nizozemském systému, a tedy neodvádět příspěvky do tohoto systému, přičemž po určitou dobu tak také učinil, považovat za dávku přiznanou na základě volitelného pokračujícího pojištění ve smyslu čl. 46a odst. 3 písm. c) nařízení č. 1408/71, takže při uplatnění pravidla k zamezení souběhu uvedeného v čl. 52 odst. 1 prvního pododstavce královského nařízení ze dne 21. prosince 1967 o obecné úpravě systému starobních a pozůstalostních důchodů pro zaměstnance nelze tuto část zohlednit?“

K předběžné otázce

Úvodní poznámky

23 V projednávané věci o výklad unijního práva žádá soud členského státu, který má pochybnosti o tom, zda je s unijním právem slučitelné stanovisko vyjádřené v dokumentu vydaném SVB, který potvrzuje, že důchod T. H. Bouman na základě AOW nevyplývá z doby dobrovolného pojištění, ale je založen v celém rozsahu na dobách povinného pojištění.

24 Pokud jde o to, zda jsou orgány jiného členského státu vázány takovým potvrzením vydaným podle článku 47 nařízení č. 574/72, je třeba připomenout, že Soudní dvůr rozhodl, že potvrzení vydané příslušným orgánem členského státu, které uvádí doby pojištění nebo zaměstnání získané v postavení zaměstnance podle právních předpisů tohoto členského státu, nezakládá nevyvratitelný důkaz z pohledu příslušného orgánu jiného členského státu ani z pohledu soudů posledně uvedeného státu (v tomto smyslu viz rozsudky Knoch, EU:C:1992:303, bod 54, jakož i Adanez-Vega, C-372/02, EU:C:2004:705, body 36 a 48).

25 Z této judikatury vyplývá, že vzhledem k tomu, že ve věci v původním řízení musí belgické orgány zohlednit doby pojištění získané podle nizozemských právních předpisů za účelem určení rozsahu nároků T. H. Bouman, jak vyplývají z použití belgických pravidel k zamezení souběhu, může předkládající soud přezkoumat obsah potvrzení vydaného SVB z hlediska jeho slučitelnosti s unijním právem, zejména s relevantními pravidly stanovenými nařízením č. 1408/71.

26 Toto konstatování nelze zpochybňovat z toho důvodu, že Soudní dvůr rozhodl, že potvrzení vydané na základě ustanovení hlavy III nařízení č. 574/72, nadepsané „Provedení ustanovení nařízení o určení použitelných právních předpisů“, a sice potvrzení E 101, zavazuje, dokud nebylo orgány členského státu, které jej vydaly, zrušeno nebo prohlášeno za neplatné, instituce sociálního zabezpečení a soudy členského státu, do kterého jsou vysláni dotčení pracovníci, v rozsahu, v němž osvědčuje pojištění těchto pracovníků v systému sociálního zabezpečení členského státu, v němž je usazen jejich podnik (v tomto smyslu viz rozsudky FTS, C-202/97, EU:C:2000:75, body 55, a Herbosch Kiere, C-2/05, EU:C:2006:69, body 26 a 31).

27 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že i když pro omezení soudního přezkumu platnosti takového správního dokumentu, co se týče osvědčení skutečností, na základě kterých byl vydán (viz rozsudek Herbosch Kiere, EU:C:2006:69, bod 32), existují důvody týkající se právní jistoty, nelze takové řešení automaticky použít na takové potvrzení, jako vydal SVB ve věci v původním řízení. Pokud totiž mají orgány předmětného členského státu určit nároky dotčené osoby vyplývající z právních předpisů tohoto členského státu, musí mít rovněž možnost přezkoumat všechny relevantní skutečnosti vyplývající z dokumentů vyhotovených orgánem, který vydal potvrzení členského státu původu.

28 S ohledem na výše uvedené je třeba konstatovat, že předkládající soud může předložit Soudnímu dvoru takovou otázku, o jakou jde ve věci v původním řízení, jejímž cílem je ověřit, zda potvrzení vydané orgánem členského státu v rámci uplatnění vnitrostátních pravidel k zamezení souběhu je slučitelné s unijním právem.

K předběžné otázce

29 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 46a odst. 3 písm. c) nařízení č. 1408/71 má být vykládán v tom smyslu, že zahrnuje část dávky založenou na době pojištění, během níž měla dotčená osoba právo na osvobození od účasti na systému povinného pojištění, v případě, že taková účast na pojištění během předmětné doby má vliv na rozsah dávky sociálního zabezpečení.

30 Je třeba konstatovat, že pojem „dobrovolné nebo volitelné pokračující pojištění“ není upřesněn ani v čl. 46a odst. 3 písm. c) nařízení č. 1408/71, ani v jiných ustanoveních tohoto nařízení.

31 V tomto kontextu musí být podle ustálené judikatury význam a dosah těchto slov určen s ohledem jak na znění dotčeného ustanovení unijního práva, tak na jeho kontext (v tomto smyslu viz rozsudky BLV Wohn- und Gewerbebau, C-395/11, EU:C:2012:799, bod 25, jakož i Lundberg, C-317/12, EU:C:2013:631, bod 18), jakož i na cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí (viz zejména rozsudek Lundberg, EU:C:2013:631, bod 19) a, v tomto případě, na historii vzniku této právní úpravy (viz obdobně rozsudek ze dne 27. listopadu 2012, Pringle, C-370/12, EU:C:2012:756, bod 135).

32 Pokud jde o znění čl. 46a odst. 3 písm. c) nařízení č. 1408/71, je třeba zmínit, že Soudní dvůr rozhodl, že i když srovnání jednotlivých jazykových verzí pojmu „dobrovolné nebo volitelné pokračující pojištění“ ukazuje odlišnosti, vyplývá z nich každopádně úmysl pokrýt všechny typy pojištění s prvkem dobrovolnosti (rozsudek Liégeois, 93/76, EU:C:1977:50, body 12 až 14).

33 Co se týče kontextu čl. 46a odst. 3 písm. c) nařízení č. 1408/71, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury nařízení č. 1408/71 zavádí systém koordinace vnitrostátních systémů sociálního zabezpečení a v hlavě II stanoví pravidla pro určení použitelné právní úpravy. Tato pravidla mají za cíl nejen zabránit tomu, aby dotčené osoby zůstaly v oblasti sociálního zabezpečení bez ochrany, neexistuje-li právní úprava, která by se na ně vztahovala, ale jejich cílem je i to, aby dotčené osoby podléhaly systému sociálního zabezpečení pouze jediného členského státu, a zabránilo se tak souběhu použitelných vnitrostátních právních předpisů a komplikacím, které z něho mohou vyplynout (viz rozsudek I, C-255/13, EU:C:2014:1291, bod 40 a citovaná judikatura).

34 V souladu s čl. 15 odst. 1 nařízení č. 1408/71 se však tento systém koordinace nevztahuje na dobrovolné ani na volitelné pokračující pojištění, ledaže pro dané odvětví existuje v členském státě pouze dobrovolný systém pojištění.

35 Kromě toho je nesporné, že obecná ustanovení, která jsou obsažena v hlavě II nařízení č. 1408/71, jsou použitelná pouze, pokud zvláštní ustanovení týkající se různých kategorií dávek obsažená v hlavě III tohoto nařízení nestanoví jinak (viz zejména rozsudek Aubin, 227/81, EU:C:1982:209, bod 11).

36 Tak tomu však ve věci v původním řízení není, jelikož na důchodce se vztahuje zvláštní režim stanovený v hlavě III, kapitole 3, nařízení č. 1408/71, nadepsané „Stáří a úmrtí (důchody)“, do níž patří článek 46a. Článek 46a odst. 3 písm. c) nařízení č. 1408/71 tak vylučuje dobrovolné nebo volitelné pokračující pojištění z použití pravidel k zamezení souběhu v případech, kdy je právní předpisy členského státu stanoví.

37 Jak konstatoval generální advokát v bodě 42 svého stanoviska, toto ustanovení umožňuje osobě, která se v rámci Evropské unie přemístila a rozhodla se přispívat na dobrovolné nebo volitelné pokračující pojištění za účelem vzniku nároku na starobní důchod v jiném členském státě, ponechat si práva, která z toho plynou. Tuto možnost tedy vyjadřují dvě odlišná, avšak doplňující se opatření. Jinak řečeno, unijní zákonodárce v této souvislosti na jedné straně zmírnil zásadu, že určitá situace se musí řídit pouze jedněmi vnitrostátními právními předpisy, a na druhé straně dovolil, aby dávky získané v členském státě určitou osobou na základě dobrovolného nebo volitelného pokračujícího pojištění nepodléhaly pravidlům k zamezení souběhu, která snižují dávku pobíranou v jiném členském státě.

38 Toto konstatování podporuje i cíl sledovaný nařízením č. 1408/71, kterým je, jak uvádí jeho druhý a čtvrtý bod odůvodnění, zajistit volný pohyb zaměstnanců a samostatně výdělečně činných osob v Unii při respektování zvláštních vlastností vnitrostátních právních předpisů v oblasti sociálního zabezpečení. Jak vyplývá z pátého, šestého a desátého bodu odůvodnění, vychází nařízení za tímto účelem ze zásady rovného zacházení s pracovníky s ohledem na různé vnitrostátní právní předpisy a jeho účelem je co nejlépe zajistit rovné zacházení se všemi pracovníky na území členského státu, a zároveň zamezit znevýhodnění pracovníků, kteří vykonávají právo na volný pohyb (rozsudek Tomaszewska, C-440/09, EU:C:2011:114, bod 28 a citovaná judikatura).

39 Ustanovení nařízení č. 1408/71 je tedy nutno vykládat ve světle článku 48 SFEU, který směřuje k usnadnění volného pohybu pracovníků a znamená zejména, že migrující pracovníci nesmějí ztratit nárok na dávky sociálního zabezpečení ani jim nesmí být snížena částka těchto dávek z důvodu, že využili právo na volný pohyb, které jim přiznává Smlouva o FEU (viz zejména rozsudky Bosmann, C-352/06, EU:C:2008:290, bod 29, jakož i Hudzinski a Wawrzyniak, C-611/10 a C-612/10, EU:C:2012:339, bod 46).

40 Stejně tak první bod odůvodnění nařízení č. 1408/71 uvádí, že pravidla pro koordinaci vnitrostátních právních předpisů v oblasti sociálního zabezpečení, která jsou v tomto nařízení obsažena, spadají do rámce volného pohybu pracovníků, kteří jsou státními příslušníky členských států, a měla by přispívat ke zlepšení jejich životní úrovně (rozsudky Bosmann, EU:C:2008:290, bod 30, jakož i Hudzinski a Wawrzyniak, EU:C:2012:339, bod 47).

41 Jak uvedl generální advokát v bodě 50 svého stanoviska, čl. 46a odst. 3 písm. c) tohoto nařízení musí být tedy vykládán tak, aby vylučoval možnost, že pracovník bude prostřednictvím vnitrostátních pravidel k zamezení souběhu připraven o nárok na doby pojištění získané dobrovolně podle právních předpisů jiného členského státu.

42 S ohledem na znění a kontext čl. 46a odst. 3 písm. c) nařízení č. 1408/71, jakož i cíl, který toto nařízení sleduje, je tedy třeba uvedený pojem „dobrovolné nebo volitelné pokračující pojištění“ vykládat široce, aby nebyla dotčená osoba připravena o využití jakékoli doby dobrovolného nebo volitelného pokračujícího pojištění získané podle právních předpisů jiného členského státu.

43 V tomto ohledu je třeba uvést, jak konstatoval generální advokát v bodě 43 svého stanoviska, že historie vzniku čl. 46a odst. 3 písm. c) nařízení č. 1408/71 rovněž hovoří ve prospěch širokého výkladu pojmu „dobrovolné nebo volitelné pokračující pojištění“.

44 Článek 46 odst. 2 nařízení č. 574/72, nadepsaný „Výpočet dávek v případě souběhu dob pojištění“, stanovil, že pro účely použití vnitrostátních pravidel k zamezení souběhu v rámci čl. 46 odst. 3 nařízení č. 1408/71 se neberou v úvahu částky dávek odpovídající dobám dobrovolného nebo volitelného pokračujícího pojištění.

45 V rozsudku Schaap (176/78, EU:C:1979:112, body 10 a 11) Soudní dvůr konstatoval, že odstavec 2 článku 46 nařízení č. 574/72, třebaže je uveden pod uvedeným nadpisem, musí být použit na každý případ spadající pod čl. 46 odst. 3 nařízení č. 1408/71, takže pro účely použití tohoto odstavce nemůže příslušná instituce zohlednit částky dávek odpovídající dobám získaným na základě dobrovolného nebo volitelného pokračujícího pojištění.

46 Jak vyplývá z navrhované změny čl. 46 odst. 2 nařízení č. 574/72, předložené Komisí Evropských společenství [COM(89) 370 final, s. 23], omezení, které bylo cílem vložení čl. 46a odst. 3 písm. c) nařízení č. 1408/71, mělo navázat na výklad posledně uvedeného ustanovení ze strany Soudního dvora.

47 Ostatně široký výklad pojmu „dobrovolné nebo volitelné pokračující pojištění“ podporuje i judikatura Soudního dvora týkající se čl. 9 odst. 2 nařízení č. 1408/71. Toto ustanovení má usnadnit přístup k dobrovolnému nebo volitelnému pokračujícímu pojištění tím, že členskému státu ukládá povinnost vzít v potřebném rozsahu v úvahu doby pojištění nebo bydlení získané podle právních předpisů jiného členského státu, jako kdyby byly získány podle předpisů prvně uvedeného státu, pokud právní předpisy podmiňují přístup k dobrovolnému nebo volitelnému pokračujícímu pojištění získáním dob pojištění.

48 Podle ustálené judikatury zahrnuje uvedený pojem všechny typy pojištění s prvkem dobrovolnosti, ať se jedná o pokračování dříve založeného pojistného vztahu, či nikoliv (rozsudky Liégeois, EU:C:1977:50, body 12 až 14, a Hartmann Troiani, 368/87, EU:C:1989:206, bod 12).

49 Jak vyplývá ze spisu, ve věci v původním řízení vyplývá důchod na základě AOW v zásadě z povinného systému pojištění, kterého se T. H. Bouman účastnila automaticky od svého návratu do Nizozemska v roce 1974. Pro čtyři roky předcházející dosažení důchodového věku však T. H. Bouman požádala od osvobození od pojištění na základě článku 22 nizozemského nařízení a její žádosti bylo vyhověno.

50 Vyvstává tedy otázka, zda takové pojištění spadá pod pojem „dobrovolné nebo volitelné pokračující pojištění“ ve smyslu čl. 46a odst. 3 písm. c) nařízení č. 1408/71, vykládaný v širokém smyslu.

51 Na rozdíl od toho, co navrhuje ve svém vyjádření belgická vláda, samotná skutečnost, že pojištění T. H. Bouman v obecném nizozemském systému bylo automatické, avšak na žádost dotčené osoby bylo možné dosáhnout osvobození, neznamená nutně, že toto pojištění nelze považovat za dobrovolné nebo volitelné pokračující pojištění.

52 V tomto ohledu je třeba konstatovat, jak uvedl generální advokát v bodě 58 svého stanoviska, že dobrovolný nebo volitelný charakter účasti na takovém pojištění, o jaké se jedná v původním řízení, může vyplývat jak ze skutečnosti, že dotčená osoba musí o účast na systému pojištění nebo pokračování pojištění požádat, tak ze skutečnosti, že má právo dosáhnout osvobození od účasti na pojištění. Obě tyto situace obsahují volbu pojištěnce a dokládají skutečnost, že takové pojištění, pokračuje-li, je volitelné.

53 Kromě toho z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že příspěvky zaplacené T. H. Bouman během doby, kdy měla právo požádat o osvobození od účasti na pojištění na základě článku 22 nizozemského nařízení, jí zajistily doplňkovou sociální ochranu, jelikož ovlivnily rovněž výši jejího důchodu na základě AOW.

54 Je tedy třeba konstatovat, že část dávky, která je založena na době, během níž měla dotčená osoba v zásadě právo na osvobození od účasti na pojištění, avšak této možnosti nevyužila, spadá pod pojem „dobrovolné nebo volitelné pokračující pojištění“ ve smyslu čl. 46a odst. 3 písm. c) nařízení č. 1408/71, pokud má toto pokračování v pojištění během předmětné doby účinky na doby pojištění, a tudíž i na výši budoucího starobního důchodu dotčené osoby.

55 Tento závěr nemůže být zpochybněn argumentem, který uvádí belgická vláda ve svém vyjádření. Podle této vlády má totiž uvedený pojem pokrývat pouze doby, kdy se dotčená osoba neúčastnila pojištění, za účelem zmenšení nebo vyplnění mezer v získání nároku na starobní důchod, a vzdání se účasti na pojištění, jehož důsledkem je osvobození od placení příspěvků, má opačný účinek, jelikož takové mezery vytváří, takže dobrovolné pokračování povinného pojištění nemůže být nikdy spojeno s osvobozením.

56 V tomto ohledu stačí konstatovat, že ze znění čl. 46a odst. 3 písm. c) nařízení č. 1408/71, ani ze systematiky uvedeného nařízení nevyplývá, že by účelem „dobrovolného nebo volitelného pokračující pojištění“ ve smyslu tohoto ustanovení mělo být pouze vyplnění mezer v získání nároku na důchod.

57 Kromě toho cíl, z něhož vychází toto ustanovení, spočívající v tom, že dotčená osoba nebude připravena o využití jakékoli doby dobrovolného nebo volitelného pokračujícího pojištění získané podle právních předpisů jiného členského státu, brání takovému omezenému výkladu pojmu „dobrovolné nebo volitelné pokračující pojištění“, který zohledňuje výlučně jeden z možných cílů předmětné vnitrostátní právní úpravy.

58 Je tedy třeba konstatovat, že uvedený pojem může pokrývat možnost dotčené osoby rozhodnout se po určité doby pokračovat v účasti na systému povinného pojištění, nebo se této účasti po určité doby vzdát, v rozsahu, v němž má tato volba účinky na rozsah budoucí dávky sociálního zabezpečení.

59 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že čl. 46a odst. 3 písm. c) nařízení č. 1408/71 musí být vykládán v tom smyslu, že zahrnuje část dávky založenou na době pojištění, během níž měla dotčená osoba právo na osvobození od účasti na systému povinného pojištění, v případě, že taková účast na pojištění během předmětné doby má vliv na rozsah dávky sociálního zabezpečení.

K nákladům řízení

60 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

Článek 46a odst. 3 písm. c) nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, pozměněného a aktualizovaného nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1992/2006 ze dne 18. prosince 2006, musí být vykládán v tom smyslu, že zahrnuje část dávky založenou na době pojištění, během níž měla dotčená osoba právo na osvobození od účasti na systému povinného pojištění, v případě, že taková účast na pojištění během předmětné doby má vliv na rozsah dávky sociálního zabezpečení.

Podpisy.